

„Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus pole mitte omaette eesmärk, vaid töövahend.“

Juba vabatahtlike liikumise tekkimisest peale on vabatahtlike ajendanud soov anda oma panus tänapäeva ühiskonnaellu, tehes ühiseid pingutusi rahulike ja võrdväärsete elutingimuste suunas. Ühe osa vabatahtliku teenistuse üldisest eesmärgist moodustavad rahu ja rahvusvahelise mõistmise saavutamine, sõprus ja koostöö. Nendeni jõutakse tänu osaleja vabal otsusel põhinevale seotusele ühise projektiga ning erineva taustaga inimeste ja rühmade koostööle. Seejuures annavad vabatahtlikud oma panuse konkreetsetesse projektidesse, kus nad on tõesti vajalikud.

Vabatahtlike tööst ei saa kasu mitte ainult ühiskond ega konkreetset projektid. Rahvusvahelised vabatahtliku teenistuse (RVT) projektid avaldavad harivat mõju nii nendes osalevatele inimestele kui ka kogukonnale, kus projekt ellu viiakse. Üheskoos töötades ja õppides vahetavad vabatahtlikud ja kohalikud elanikud arvamusi, õpivad üksteiselt uusi oskusi ning (loodetavasti) omandavad avatud ja konstruktiivse hoiaku (kultuuriliste, religioossete, seksuaalsete, organisatoorsete jne) erinevuste osas. Projektide rahvusvaheline dimensioon võimaldab õppida erineva taustaga inimestelt ja koos nendega.

Niisugused eesmärgid ja sihid moodustavad RVT tuuma. Kõik neist pole siiski sõnadeta selged ega automaatselt mõistetavad kõigile RVT projektis osalejatele. Paljusid ülaltoodud õppeprotsesse tuleb toetada, vastasel korral võib kultuuridevaheline õppeprojekt kergesti osutuda kultuurilise pettumuse kogemuseks, kui vabatahtlikud pole näiteks korralikult ette valmistatud selleks, mida nad välismaal kogevad. Kuigi RVT projektid põhinevad isikute vabatahtlikul ja tasuta tööpanusel, peab niisugune projekt olema hoolikalt läbi mõeldud ja ette valmistatud, see vajab põhjalikku analüüsi, lõpphinnanguid ja järeltegevusi ning märkimisväärsed inim- ja finantsressursse.

Käesolev käsiraamat on mõeldud noorsootöötajatele abivahendiks RVT projekti organiseerimisel. Me kirjeldame tervet hulka eduka vabatahtliku teenistuse projekti korraldamiseks vajalikke raamtingimusi. Käsiraamat juhib tähelepanu teatud ohtudele, mida tuleks vältida, ja pakub võimalusi vabatahtliku teenistuse tutvustamiseks nii vabatahtlikele kui ka organisatsioonidele. Ühtlasi võivad RVT valdkonnaga seotud koolitajad siit inspiratsiooni ammutada.

Käsiraamatu piiratud mahu tõttu olime sunnitud kitsendama ka käsiraamatu keskseid teemasid. Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjoni koolituse ja noorsootöö (Euroopa noorte- ja koolituspartnerlus) raamistikus oleme sihtrühmana silmas pidanud peamiselt Euroopa organisatsioone, kuigi enamik kirjeldatavatest põhimõtetest kehtib ka riigisiseste või rahvusvaheliste projektide puhul. Me keskendume noorsooprojektidele, kuid samu vahendeid on võimalik kohandada erinevatele vanusegruppidele ja kasutada erinevas vanuses huviliste puhul. Rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse projektide kättesaadavusega seoses käsitleme eeskätt neile vabatahtlikele mõeldud projekte, kes ei ole veel elukutset/eriala valinud (vt ptk 1.2 „Vabatahtliku teenistuse dimensioonid“). Seega valige sellest käsiraamatust just need elemendid, mis tunduvad sobivat teie korraldatavale projektile.

Käsiraamat koosneb kuuest peatükist ja kolmest lisast.

Esimeses peatükis käsitletakse sügavuti RVT kontseptsiooni, selgitades teemaga seonduvate sõnade tähendusi (1.1), vabatahtliku teenistuse dimensioone (1.2) ning sotsiaal-ajaloolist tausta (1.3). Käsitletakse ka vabatahtliku töö põhjuseid (1.4) ning teie inspireerimiseks esitatakse mõned võimalikud töövaldkonnad (1.5).

Järgmistes peatükkides tegeleme RVT projekti elluviimise küsimustega.

Teises peatükis vaadeldakse projekti kavandamisega seotud teemasid, kirjeldades osalejaid ja nende kohustusi (2.1). See annab ülevaate rahvusvahelisele vabatahtlikule teenistusele omasest projektitsüklist (2.2). Viimane alateema on rahaliste vahendite leidmine ja rahaasjade korraldamine.

Peatükkides 3–5 antakse kronoloogiline ülevaade RVT-st ja sellega seonduvatest tegevustest. Esmalt kirjeldatakse kolmandas peatükis ettevalmistuste tegemist vabatahtlike lahkumiseks: partnerorganisatsiooni leidmine (3.1), vabatahtlike värbamine (3.2) ja kõigi osalejate ettevalmistamine (3.3). Neljas peatükk tegeleb küsimustega, mis ideaalis tuleks lahendada RVT ajal: vastuvõtmine ja koolitus saabumisel (4.1), vabatahtlike ja personali motivatsiooni hoidmine (4.2), vabatahtlikele vajaliku toetuse pakkumine (4.3) ning tekkinud konfliktide lahendamine (4.4). Viiendas peatükis jagatakse soovitusi, kuidas kasutada RVT lõppemist millegi uue algusena – olulise elemendina kuulub protsessi hinnangute andmine ja kokkuvõtete tegemine (5.1) – ning kommenteeritakse ka

välismaal vabatahtlikus teenistuses tekkinud ideid järeltegevuse kohta (5.2). Järjest enam on erinevates institutsioonides aktuaalne niisuguste mitteformaalselt omandatud teadmiste tunnustamine ja nende kohta tunnistuste väljastamine (5.3).

Kuues peatükk püüab tegeleda teemadega, mis tihti unustatakse või kõrvale jäetakse. Juttu tuleb RVT korraldamisest noortele, kellel üldjuhul poleks võimalik seal osaleda (6.1), soorolli arvestamisest rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse kavandamisel (6.2) ning takistustest liikumisele ja nende takistustega võitlemisest (6.3). Isegi juhul, kui olete arvamusel, et teie ei satu kunagi kriisiolukorda, pole paha selleks valmis olla (6.4).

Lisadest leiate lisaallikaid nende teemade kohta. Lisas 1 selgitatakse käsiraamatus kasutatud võtmemõistete tähendusi. Lisa 2 annab ülevaate erinevatest organisatsioonidest ja nende RVT programmide ning loomulikult on seal kirjas nende kontaktandmed. Lisast 3 leiate teemakohaseid lugemissoovitusi, kui tahate sellest valdkonnast rohkem teada saada.

Lennukaid ideid!